

جزء ششم

همکاری، تعاون و کار جمعی

﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا
تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾

سوره مائده، آیه ۲

و یکدیگر را بر انجام کارهای خیر و پرهیزکاری یاری
نمایید، و یکدیگر را بر گناه و تجاوز یاری ندهید.

سُورَةُ الْمَائِدَةِ

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَلَةِ إِنِ امْرُؤٌ هَلَكَ
لِيسَرٍ لَهُ، وَلِدٌ لَهُ، وَوَلَةٌ لَهُ، وَأُخْتُ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ وَهُوَ رِثَةٌ إِنْ
لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ فَإِنْ كَانَتَا أُثْتَيْنِ فَلَهُمَا الثُّلُثَانِ مِمَّا تَرَكَ
وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَاءً فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثِيَيْنِ
يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧٦﴾

سُورَةُ الْمَائِدَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

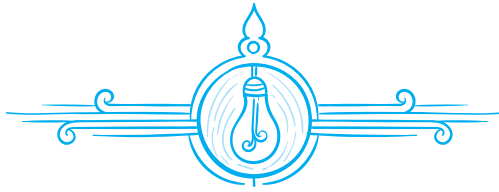
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ أُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ الْأَنْعَامِ
إِلَّا مَا تَلَىٰ عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّي الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ إِنْ اللَّهُ
يُحْكُمُ مَا يَرِيدُ ﴿١﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْلُوا شَعِيرَ اللَّهِ
وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا أَمْثِينَ الْبَيْتِ
الْحَرَامِ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا
وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَا نُ قَوْمٍ أَنْ صَدُّوا عَنْ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ
تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ
وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢﴾

تلاوت أبيه

مدرسه حفظ

بیانی از آیه شریفه

یکی از ویژگی‌های مهم رفتاری مسلمانان از نگاه قرآن، همکاری با دیگران است. در جامعه اسلامی افراد حق ندارند به یکدیگر بی‌توجه باشند و لازم است با یکدیگر همکاری کنند. البته گفتنی است که همکاری به دو شکل قابل تصور است: اول همکاری در کارهای ارزشمند و خداپسند و دوم همکاری در کارهای بی‌ارزش و ناپسند. در آیه فوق، خداوند متعال مؤمنان را به همکاری در کارهای پسندیده دعوت می‌کند و از همکاری در کارهای ناپسند باز می‌دارد. وقتی مؤمنان با یکدیگر در کارهای خوب و پسندیده همکاری کنند، قدرت آنان افزایش می‌یابد و می‌توانند کارهای خیر بزرگ‌تری انجام دهند؛ همان‌طور که همکاری اشرار با یکدیگر موجب می‌شود اقدامات ناپسند آنان ضریب بیشتری بیابد. مثلاً همکاری در تأسیس صندوق قرض الحسنه یا ساختن مسجد و مدرسه مصداق تعاون بر نیکی و تقواست که چه بسا از عهده یک نفر بر نمی‌آید؛ کما اینکه همکاری اشرار با یکدیگر در قاچاق گسترده کالا یا سرقت و جنایت‌های بزرگ مصداق تعاون بر اثم و عدوان است که آن نیز خارج از توان یک نفر است. تعاون در بر و تقوا و نیز تعاون در اثم و عدوان می‌تواند در مقیاس کوچک اتفاق بیفتد و می‌تواند در مقیاس بزرگ و بین‌المللی باشد. تعاون و همکاری ملت‌های مسلمان برای دفاع از مظلومان غزه و لبنان نمونه روشنی از تعاون در نیکی و تقواست که خداوند متعال بر آن تأکید کرده است؛ همان‌گونه که همکاری کشورهای مستکبر جهان برای حمایت از رژیم صهیونیستی

مصدق تعاون بر اثم و عدوان است که خدای بزرگ آن را مذمت کرده است. تعاون و همکاری در کارهای پسندیده موجب انسجام اجتماعی بیشتر بر محور خیر و هم‌افزایی مؤمنان برای پیشرفت اجتماعی خواهد شد.

در آینه آیات کریمه قرآن

- «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ»^۱!
- «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَّتْ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ»^۲.

در آینه روایات معصومان علیهم‌السلام

- امام علی علیه‌السلام: **تُبْتَنَى الْأَخُوَّةُ فِي اللَّهِ عَلَى التَّنَاصُحِ فِي اللَّهِ وَالتَّبَادُلِ فِي اللَّهِ وَالتَّعَاوُنِ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ وَالتَّنَاهِي عَنْ مَعْاصِي اللَّهِ وَالتَّنَاصُرِ فِي اللَّهِ وَإِخْلَاصِ الْمَحَبَّةِ**.^۳

۱. سوره مبارکه آل عمران، آیه ۲۰۰: «ای اهل ایمان، [در برابر حوادث] شکیبایی کنید و دیگران را هم به شکیبایی وادارید، و با یکدیگر [چه در حال آسایش چه در بلا و گرفتاری] پیوند و ارتباط برقرار کنید و از خدا پروا کنید تا رستگار شوید.»
۲. سوره مبارکه صف، آیه ۱۴: «ای اهل ایمان، یاران خدا باشید، همان‌گونه که عیسی، پسر مریم، به حواریون گفت: یاران من در راه خدا چه کسانی‌اند؟ حواریون گفتند: ما یاران خداییم. پس طایفه‌ای از بنی اسرائیل ایمان آوردند و گروهی کافر شدند. در نتیجه، کسانی‌را که ایمان آوردند، بر ضد دشمنانشان یاری دادیم تا پیروز شدند.»
۳. تمیمی‌الآمدی، تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، ص ۴۲۲: «بناگذاشته می‌شود برادری در راه خدا بر نصیحت کردن یکدیگر در راه خدا، و بخشش کردن به یکدیگر در راه خدا، و مدد کردن بر یکدیگر بر فرمان برداری خدا، و بازداشتن یکدیگر از نافرمانی‌های خدا و یاری کردن یکدیگر در راه خدا، و خالص کردن دوستی با یکدیگر.»

■ امام علی علیه السلام: **أَلَا إِنَّ الدُّلَّ فِي طَاعَةِ اللَّهِ أَقْرَبُ إِلَى الْعَزْمِ مِنَ التَّعَاوُنِ بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ!**

■ امام علی علیه السلام: **طَلَبَ التَّعَاوُنِ عَلَى نُصْرَةِ الْبَاطِلِ جِنَايَةٌ وَخِيَانَةٌ.**^۲

■ پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله: **لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا أَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى، فَإِذَا لَمْ يَفْعَلُوا ذَلِكَ، نُزِعَتْ مِنْهُمْ الْبَرَكَاتُ، وَسَلِطَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ نَاصِرٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ.**^۳

■ امام علی علیه السلام: **عِبَادَ اللَّهِ وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَتَرَاخَمُوا وَتَعَاظَفُوا وَأَدُّوا فَرَائِضَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ فِيمَا أَمَرَكُمْ بِهِ.**^۴

در آینه کلام بزرگان

■ دستور به تعاون و... اساس سنت و رویه اسلامی است و خداوند در کلام خود «بِرّ» را به ایمان و احسان در عبادات و معاملات تفسیر فرموده است. برگشت معنای تعاون بر برّ و تقوا به این است که جامعه مسلمین بر برّ و تقوا و یا به عبارتی بر ایمان و عمل صالح ناشی از ترس خدا اجتماع

۱. ابن شعبه الحرانی، تحف العقول عن آل الرسول صلی الله علیه و آله، ص ۲۱۷: «همانا زبونی در راه فرمان برداری خدا به عزت نزدیک تر است از همکاری در نافرمانی خدا.»

۲. تمیمی الآمدی، تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، ص ۴۶۰: «طلب کردن یاری بر یاری کردن باطل گناه و خیانت است.»

۳. طوسی، تهذیب الأحکام، ج ۶، ص ۱۸۱، ح ۲۲: «مادامی که مردم امر به معروف و نهی از منکر و بر کار نیک همدیگر را یاری می کنند بر خیر هستند. پس، اگر این کارها را انجام ندهند، برکات از ایشان گرفته می شود و بعضی بر برخی دیگر تسلط یافته و دیگر هیچ یاری کننده ای در زمین و آسمان برای ایشان نخواهد بود.»

۴. مجلسی، بحار الانوار، ج ۸۸، ص ۳۱: «امام علی علیه السلام در خطبه روز عید فطر فرمودند: ... بندگان خدا، بر کار نیک و تقوا یکدیگر را یاری دهید و به یکدیگر رحم کنید و با یکدیگر مهربان باشید و واجبات الهی را که خدای متعال به آنها امر کرده است به جا آورید.»

کنند و این همان صلاح و تقوای اجتماعی است؛ و در مقابل آن، تعاون بر گناه، یعنی عمل زشت که موجب عقب افتادگی از زندگی سعادت‌مند است؛ و بزرگ‌عدوان که تعدی بر حقوق حقه مردم و سلب امنیت از جان و مال و ناموس آنان است قرار می‌گیرد.^۱

■ دشمنی‌های دیگران در یک زمان، مجوز ظلم و تجاوز ما در زمانی دیگر نمی‌شود. بی‌عدالتی و تجاوز از حد حرام است؛ حتی نسبت به دشمنان. در انتقام نیز عدالت را رعایت کنید. احساسات دینی بهانه ظلم نشود. وفای به پیمان‌ها و حفظ حرمت و قداست شعایر الهی نیاز به همیاری و تعاون دارد. چشم‌پوشی از خطای دیگران یکی از راه‌های تعاون بر نیکی است. حکومت و جامعه اسلامی باید در صحنه بین‌المللی از مظلوم و کارهای خیر حمایت و ظالم و بدی‌ها را محکوم کند. برای رشد همه جانبه فضایل باید زمینه‌ها را آماده ساخت و در راه رسیدن به آن هدف، تعاون داشت. به جای حمایت از قبیله، منطقه، نژاد و زبان، باید از «حق» حمایت کرد و به «بیز» یاری رساند. کسانی که قداست شعایر الهی را می‌شکنند و به بدی‌ها کمک می‌کنند، باید خود را برای عقاب شدید الهی آماده کنند.^۲

■ تعاون در تقوا

تقوا هم یک امر اجتماعی است؛ یعنی امری است که [هم] مربوط به فرد است، مربوط به دل و عمل است، هم مربوط به مجموعه جامعه است؛ به دلیل اینکه خدای متعال می‌فرماید: «وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى». پس تقوا هم یک امر مشارکتی است؛ یک امر تعاونی است: «وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى». چیزهایی که تعاون و مشارکت مردم در آن تأثیرگذار است از مصادیق تقواست.^۳

۱. طباطبایی، ترجمه تفسیر المیزان، ج ۵، ص ۲۶۶.

۲. قرائتی، تفسیر نور، ج ۲، ص ۲۳۴.

۳. بیانات امام خامنه‌ای در دیدار ائمه جمعه سراسر کشور، ۱۴۰۲/۱۰/۲۶.

■ تعاون کشورهای اسلامی

آنچه در نگاه اول انسان را خرسند می‌کند، این است که این نمونه موفق همکاری بین کشورهای اسلامی، بحمد الله سه دهه را پشت سر گذاشته و در این حرکت تعاونی جمعی اسلامی، حاکی از یک نمونه موفق همکاری بین کشورهای اسلامی است. این، بلاشک از جمله چیزهایی است که مرضی اسلام و بلکه دستور قطعی اسلام به ماست که قرآن می‌فرماید: «وَتَعَاوَنُوا عَلَىٰ الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ». امروز کشورهای اسلامی بیش از همیشه به همکاری در همه زمینه‌ها با هم احتیاج دارند؛ از جمله در زمینه مسائل اقتصادی و کمک به رشد و توسعه دنیای اسلام.^۱

■ تعاون ملت‌های مسلمان با یکدیگر

یک توصیه هم از مولای متقیان علیه السلام عرض بکنم که برای امروز ما مهم است. حضرت در خطبه سی و چهارم می‌فرمایند: «غُلِبَ وَاللَّهِ الْمُتَخَاذِلُونَ». حضرت سوگند یاد می‌کند که اگر مؤمنان دست از یاری هم بردارند، شکست می‌خورند. «تخاذل» یعنی این به او کمک نکند، او به این کمک نکند؛ این معنای «تخاذل» است. حضرت قسم می‌خورد، می‌گوید: «غُلِبَ وَاللَّهِ الْمُتَخَاذِلُونَ». خطاب به مردم آن زمان است، اما در واقع خطاب به کل بشریت است. مؤمنین باید به هم کمک کنند، مؤمنین بایستی پشتیبان هم باشند، مؤمنین بایستی از یکدیگر دفاع کنند، یاری کنند همدیگر را. شما می‌بینید دشمن در حال طراحی بر ضد شماست. به طور دائم، دشمنان دارند علیه شما طراحی می‌کنند؛ واقعاً به طور دائم. انسان می‌بیند طراحی‌های اینها را. حالا بعضی اوقات آنها خیال می‌کنند طراحی‌شان نامشهود است، اما واقعاً مشهود است. انسان می‌فهمد که چه کار دارند می‌کنند. خب، در

۱. بیانات امام خامنه‌ای در دیدار شرکت‌کنندگان در اجلاس بانک توسعه اسلامی،

مقابل طراحی آنها، شما هم باید طراحی کنید. نه باید بی عمل بمانید و ساکت بمانید، نه باید تسلیم بشوید؛ چون او مرتب دارد طراحی می‌کند. ما نباید تسلیم طراحی او بشویم. آن وقت در همین خطبه حضرت خطاب به مردم خودشان می‌فرماید که **تُكَادُونَ وَلَا تَكِيدُونَ**. آنها علیه شما دارند طراحی می‌کنند؛ شما علیه آنها طراحی نمی‌کنید. این نبایستی در جامعه اسلامی وجود داشته باشد. اگر چنانچه آنها کید می‌کنند با شما، یعنی دارند طراحی و نقشه‌ریزی می‌کنند علیه شما، شما هم باید علیه آنها نقشه بریزید و طراحی کنید و کید کنید.^۱

- موانع تعاون

مرحوم نراقی در معراج السعاده به موانع تعاون می‌پردازد و سه عامل مهم برای آن برمی‌شمارند:

۱. حسد: حسد به معنای طلب کردن زوال نعمتی از برادر مسلمان است. کسی که به این صفت رذیله دچار می‌شود، آرزوی زوال نعمت از برادر دینی خود را دارد. لذا از جراحت و مصیبت‌هایی که بر او وارد می‌شود خشنود خواهد شد و اگر او در مرحله‌ای نیاز به یاری کردن داشته باشد، به سبب حسدی که در او وجود دارد او را یاری نخواهد کرد؛

۲. عُجْب و خودبزرگ‌بینی: عُجْب به معنای آن است که آدمی خود را به علت صفتی که در او هست و یا نیست بزرگ‌تر بشمارد. این صفت رذیله موجب می‌شود انسان خود را از بقیه جدا و بالاتر ببیند و به سبب آن، از مردم فاصله بگیرد و اگر دست‌نیازی به سمت او دراز شد، رد کند؛

۳. عداوت و دشمنی: یکی از موانع تعاون و همکاری عداوت و دشمنی است. این صفت خبیثه که منجر به کینه و در ادامه موجب انتقام می‌شود سبب می‌شود شخص هیچ تمایل و علاقه‌ای به یاری کردن برادر دینی‌اش

۱. بیانات امام خامنه‌ای در ارتباط تصویری با جلسه هیئت دولت، ۱۳۹۹/۶/۲.

نداشته باشد و سعی می‌نماید از این طریق کینه و عداوتی که با او داشته را تلافی کند.^۱

- کمک مالی، شرکت در تجمعات، شرکت در سرپرستی کودکان شهدا، فروش کالا و خدمات تخصصی به نفع مقاومت، شرکت و خرید از بازارچه‌های مقاومت که توسط مردم هر روز برپا می‌شود... و در نهایت، در صورت نیاز و دستور و امر ولی، اعزام به جبهه و حضور فیزیکی در نبرد.
- مشارکت در تهیه بسته‌های کمک ضروری یا کمک‌های مستقیم به اقشار آسیب‌پذیر و پرهیز از دامن زدن به اختلافات سیاسی جناحی و سلیقه‌ای و وحدت کلمه در برابر دشمنان خارجی هم می‌تواند مصداق تمرین عملی همکاری و مواسات باشد.

چرا باید در برابر جامعه حساس باشیم؟

در فرهنگ و سبک زندگی ما حساسیت به جامعه کمی کم‌رنگ است. البته بحمدالله نسبت به بقیه جوامع، امتیازات خوبی داریم، ولی هنوز به آن سطح عالی نرسیدیم. هرکسی در لاک زندگی شخصی و فردی خود فرورفته است. حالا چرا ما باید به جامعه بیشتر حساس باشیم؟ ما در مهد بزرگی به نام جامعه زندگی می‌کنیم و جامعه مانند مادری ما را در آغوش گرفته و این مادر روی ما فوق‌العاده اثرگذار است. فرمودند: مردم به زمانه خودشان

۱. نراقی، معراج السعاده، ص ۲۵۳-۲۵۵.

شبيه ترند تا به پدر: **التَّائِبُ بِرَمَانِهِمْ أَشْبَهُ مِنْهُمْ بِآبَائِهِمْ**. جالب است بگویم اتفاقاً انبیا عليهم السلام هم که مربيان جامعه بودند و به دنبال اصلاح و تزکيه بودند اول سراغ جامعه می رفتند. به قول مقام معظم رهبری، «انبیا نیامده اند فرد فرد مردم را تزکيه کنند. مدرسه بازی و موعظه کاری و تربیت فردی کار انبیا نیست. انبیا محیط جامعه را مهیا می کنند»؛^۱ مخصوصاً جامعه ای که می خواهد مجاهدانه زندگی کند.

فوائد تربیت فردی در بستر زندگی جمعی متعوانانه

چگونه انبیا عليهم السلام محیط جامعه را برای خودسازی آماده می کنند؟ با سامان دادن زندگی جمعی. یکی از آیاتی که به این مسئله اشاره دارد این آیه است: **«وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى»**؛ یعنی به همدیگر در کار خیر و تقوا کمک کنید. این آیه یعنی یک زندگی جمعی داشته باشید. در زندگی جمعی متعوانانه خوبی ها و بدی های ما فهمیده می شود. بعضی گمان می کنند اگر هریک از ما آدم های خوبی شویم، همه خوب می شوند. به هیچ وجه این طور نیست. گاهی تک تکمان می توانیم آدم های خوبی باشیم، ولی در زندگی جمعی، در قبال هم بی رحم باشیم. تک تک خوب بودن زیاد به درد نمی خورد. اگر ده نفر دور هم جمع شدیم، یک کارخانه یا مدرسه راه انداختیم و با هم زندگی و کار کردیم، تازه خوبی ما خودش را نشان می دهد.

وقتی بخواهی خودسازی کنی، فقط مسئول خودت هستی، اما در جامعه سازی باید رنج دیگران را نیز تحمل کنی. مثلاً یکی کج فهمی می کند و دیگری نامردی می کند، و تو نمی توانی قطع رابطه کنی. بالاتر از این، عیب های دیگران را هم باید به دوش بکشی. دانش آموزان می توانند در اردو زندگی جمعی و حساسیت در برابر جامعه را تجربه کنند، با هم زندگی کنند و عیب های هم را بپذیرند.

۱. خامنه ای، طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن.

وقتی مؤمنان با همدیگر در کارهای خوب و پسندیده همکاری می‌کنند، قدرت آنان افزایش می‌یابد و می‌توانند کارهای خیر بزرگ‌تری انجام دهند. اصلاً در جامعه اسلامی مطلوب، کارها بیشتر دست مردم است. لازمه اینکه کار در دست مردم باشد، با هم و جمع بودن مردم است. با کار فردی، امکان ندارد کار درست شود. در جامعه اسلامی به معنای واقعی کلمه، معیشت بیشتر دست مردم است، نه دولت‌ها. هر آدمی نگوید: «شغل من چیست»، بگوید: «(شغل ما این است.)» اگر این «من» در معیشت به «ما» تبدیل شود، بسیاری از مشکلات و معضلات اقتصادی حل خواهد شد.

مسجد جایی برای تمرین همکاری در راه خیر

مسجد جایی برای تمرین همکاری در راه خیر است. امام جماعت مساجد ما فقط امام نماز نیست؛ امام جماعت است. امام جماعت باید مثل نخ تسبیح، مردم را به یکدیگر وصل کند و محقق‌کننده تعاون بین مؤمنان باشد، نه اینکه فقط نماز بخواند و برود یا خودش همه کارها را دست بگیرد. امام جماعت موفق امام جماعتی است که مردم را حول نیکی و تقوا جمع کند و این تعاون و کمک به همدیگر را در مسجد محقق کند.

اگر در راه خیر همکاری نکنیم

البته حواسمان باشد که ما دو نوع همکاری داریم: اول همکاری در کارهای ارزشمند و خداپسند و دوم همکاری در کارهای بی‌ارزش و ناپسند. بعد از اینکه خدا فرمود با هم در کارهای خوب و تقوا همکاری کنید، می‌فرماید: ﴿وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾؛ «[هرگز] در راه گناه و تعدی همکاری نکنید»؛ انگار آدم‌ها یک روحیه جمعی و همکاری دارند. اگر این روحیه همکاری را در راه خدا خرج نکنند، در راه دشمنی با خدا خرج خواهند کرد.

شما می‌بینید که همکاری اشرار با یکدیگر در قاچاق گسترده کالا یا

سرقت و جنایت‌های بزرگ موجب می‌شود اقدامات ناپسند آنان ضریب بیشتری پیدا کند. تعاون در بَرّ و تقوا و نیز تعاون در اثم و عدوان می‌تواند در مقیاس کوچک اتفاق بیفتد و می‌تواند در مقیاس بزرگ و بین‌المللی باشد. اگر امروز آمریکا پشت سر اسرائیل نبود، اسرائیل به‌تنهایی می‌توانست چنین جنایات بزرگی را رقم بزند؟ بر اساس پژوهش جدید، ایالات متحده از زمان حمله حماس به اسرائیل در هفتم اکتبر سال گذشته و آغاز جنگ در نوار غزه، دست‌کم هفده میلیارد و نهمصد میلیون دلار به اسرائیل کمک نظامی کرده است. آنها پشت به پشت هم داده‌اند. آیا ما امت اسلامی برای دفاع از مظلومان غزه و لبنان هم این چنین هستیم؟

فرمودند: مَنْ لَمْ يُنْفِقْ فِي طَاعَةِ اللَّهِ ابْتُلِيَ بِأَنْ يُنْفِقَ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَمَنْ لَمْ يَمْشِ فِي حَاجَةِ وَلِيِّ اللَّهِ ابْتُلِيَ بِأَنْ يَمْشِيَ فِي حَاجَةِ عَدُوِّ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ؛^۱ «بدان اگر در اطاعت خداوند انفاق نکنی، مجبور خواهی شد که در معصیت پروردگار خرج کنی، و هرکس در برآوردن حاجات دوستان خدا قدم بر ندارد کارش به جایی خواهد رسید که در راه دشمنان خدا گام بردارد.» خدا نکند گرفتار چنین فاجعه بزرگی شویم.

خاطره شهید

پویانمایی

پادکست صوتی

تبیین آیه

۱. ابن بابویه قمی، من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۴۱۲.